

BISERICA SI SCOALA

REVISTA BISERICESCA, SCOLARA, LITERARA SI ECONOMICA.

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . . . 100 Lei
Pe jumătate de an . . . . . 50 Lei

Apare odată în săptămână: **Duminica**

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada Eminescu N-rul 18.
Telefon pentru oraș și județ: 266.

Un pretor model.

Biserica noastră se plânge adeseori că nu are totdeauna sprijinul efectiv al organelor administrative. De bună seamă asemenea plângeri nu fac bucurie nimănui, dar fac mare bucurie veștile despre acei factori ai administrației, cari cu scrisul și cu fapta sprijinesc acțiunea bisericii.

Intre inimoșii factori administrativi a căror activitate este laudabilă atât pentru biserică cât și pentru stat, este și dl pretor Dr. Gheorghe Stoian din Sân-Nicolaul Mare. Domnia Sa dă sprijin efectiv bisericii noastre. Cu data de 25 Mai a. c. adresează P. Sf. Sale Episcopului nostru Grigorie o scrisoare prea frumoasă însoțită de un articol despre apărarea ortodoxă în fața sectarilor.

Articolul va apare în numărul viitor iar scrisoarea este următoarea:

Prea Sfințite Părinte.

Adânc emoționat de lupta, care Prea Sf. D. V. ați luat-o pentru apărarea credinței noastre strămoșești colindând satele bănățene în ultimele săptămâni, permiteți-mi a Vă transpune aici acludatul articol, cu rugămintea a încuviința publicarea lui în organul diecezan. Sânt câteva date culese din viața sufletească a satelor, în lumina cărora figura Prea Sfințit D. V. în ușa altarului din Sannicolaul mare, unde rostiriți apărarea bisericii neamului românesc, o priveam ca pe o măreață înfățișare a neamului prin care sufletul curat al masselor românești își mărturisește credința. Trimit acest articol Prea Sfințite Părinte, câteva picături de rouă de pe plauri românești, le trimit la Arad la izvorul cel limpede, care apoi se revarsă și peste holde unde bântue seceta credinței.

Șag, la 25 Mai 1926.

Al Prea Sfințit D. V. admirator:
Dr. Gheorghe Stoian,
pretor.

Școala de Duminică.

În Nrul 9 al foaiei noastre din anul acesta a publicat părintele *Iaon Ispas* din *Chier* o propunere pentru înființarea școlii de Duminică în Biserică.

Propuneri se mai fac ele, se iau la cunoștință, se mai încearcă poate a se și înfăptui, dar la întimpinarea piedecilor se pun la o parte, și se uită. Nu așa s'a întâmplat cu propunerea părintelui *Ispas*. Unii au uitat-o de sigur, el însă a înfăptuit-o și nu șovăește. Și așa, astăzi în sfânta Biserică din *Chier*, restaurată prin stăruințele Sfinției Sale, în cadrul Vecerniei de Duminică se ține un curs de lectură biblică cu interpretări și aplicări date cu suflet și pricepere de către Sfinția Sa, sprijinit și de simpaticul și destoinicul părinte *Gheorghe Bota* din comuna vecină *Iermata*. Acest curs biblic e cercetat, — pe lângă tot jocul tinerilor din stradă, ce continuă încă și în timpul vecerniei, — de către cei atrași de sufletul acestor părinți și de cântările armonioase, dulci ale corului de fetețe, instruit tot de vrednicia Sa părintele *Ispas*.

Acesta e faptul, la care a avut fericirea să asiste și profesorul, care scrie acestea rânduri, — cu respirația tăiată de duioșia, ce l-a cuprins la constatarea lucrului de însuflețire al distinșilor săi foști ascultători.

Așa iubiților mei foști elevi, stăruțiți și mai departe pe lângă școala voastră de Duminică pentru întărirea ortodoxiei în acelea comune atât de împopulate de bapțiști.

Dar să stăruțiți și pentru alt motiv. Preotul trebuie să-și pregătească el însuși pe ascultătorii predicilor sale. Căci doar o spune lămurit Domnul învățăcelilor săi mirați de ce eră așa de mic cercul învățăcelilor Lui, — că precum sămânța nu aduce roadă fără numai dacă este aruncată în pământ moale, adânc și curățit, așa și cuvântul Lui, numai dacă e primit de un suflet desțelenit, ce are interesare și e curățit de petrișul nestatorniciei, și de spinetul grijilor și plăcerilor lumești, va fi roditor.

Deci și preotul trebuie să-și pregătească pe ascultătorii predicilor lui, cari să-l asculte nu numai cu interes, cu plăcere, dar cari să și păstreze îndemnul sufletești auzite și să și mediteze asupra lor, ca să le poată apoi traduce în fapte.

Ei bine! Educația părintească, întrucât ar fi ea, și catechizația, de care nu ne îndoim că se face, sunt ele cu adevărat fundamentul edificiului sufletului creștinesc, totuș pentruca să stea pe el pereții învățăturilor predicii, ca apoi pe aceștia să-și pună sufletul el însuși acoperișul faptelor, trebuie cât mai bine întărit fundamentul, ce ușor ar putea slăbi de spălarea valurilor de ispite, mai ales la vârsta adultă, când factorii și fetele stau la răscruci, și când li-ar fi ca o mană din cer oțelirea cea cu pildele eroilor biblici, eroilor creștini și cu lămuririle noțiunilor morale.

Deaceea felicit pe vrednicii apostoli dela margine mai sus amintiți, cari împlinesc atât de stăruitor nădejdiile, ce profesorii lor au legat de activitatea lor. Li doresc mulți ascultători la cursul de Duminecă, precum și mulți imitatori printre colegii

Iustin Suciu.

Adunarea eparhială.

Ședința I.

Proces-verbal

luat în ședința I a Adunării eparhiale din dieceza ort. română a Aradului, ținută la 2 Maiu, 1926, la orele 12, în sala Internatului diecezan de fete din Arad.

Președinte: P. S. Sa dl Episcop dr. Grigorie Comșa. Notar Dimitrie Boariu.

Nr. 1. După asistarea la sfânta liturghie, împreună cu chemarea Duhului Sfânt, săvârșită de P. Sa dl Episcop dr. Grigorie Comșa cu o asistență numeroasă, — deputații sinodului se întrunesc în timpul și locul arătat mai sus. O deputație din sânul sinodului invită pe P. S. Sa păr. episcop, care prezentându-se între viile aclamații ale deputaților, ocupă locul prezidial și deschide sinodul prin următoarea cuvântare plină de învățăminte și îndrumări creștinești, care este adânc simțită și urmărită cu viu interes din partea asistenței.

(S'a publicat în Nrul 19 din 9 Maiu, în acest organ).

Nr. 2. La propunerea membrului Mihaiu Păcațianu,

Adunarea hotărăște a se tipări cuvântarea de deschidere a P. S. Sale în întregime la protocol.

Dl deputat Aurel Cozma în numele Adunării eparhiale mulțumește P. Sale păr. episcop, care în cuvântul de deschidere, tuturor factorilor bisericești le pune înainte un program de muncă bine determinat, — promite în numele sinodului, că atât clerul, cât și mireni; cari împreună formează biserica cea vie, vor da tot concursul prin muncă asiduă și desinteresată,

ca astfel biserica noastră ort. română să poată sta întotdeauna la nivelul adevăratei biserici de stat și pururea mântuitoare. Urează P. S. Sale păr. episcop mulți ani fericiți, la ce membrii sinodului îi fac mari ovații de simpatie.

Nr. 3. Ca notar al ședinței

P. S. Sa dl episcop îl designează pe deputatul Dimitrie Boariu.

Nr. 4. Cetindu-se apelul nominal se constată prezența următorilor deputați: Gherasim Andru, Antoniu Ardelean, dr. Teodor Băbuța, dr. Dimitrie Barbu, dr. Eugen Beleş, Dimitrie Boariu, dr. Teodor Burdan, Ioan Chera, dr. Dimitrie Chiroiu, dr. Aurel Cioban, dr. Ștefan Cioroian, dr. Gheorghe Ciuhandu, dr. Aurel Cosma, dr. Iuliu Coste, dr. Aurel Demian, Pavel Dirlea, Lucian Gheorghevici, Ioan Georgea, Iuliu Groșoran, Adam Groza, dr. Cornel Iancu, dr. Sever Ispravnic, dr. Ioan Jucu, Cornel Lazar, Mihaiu Lucuța, Trăian Mager, dr. Iustin Miron, Antoniu Mocioni, Iosif Moldovan, Dimitrie Muscan, Policarp Morușca, Ionel Mocioni, Mihai Păcățian, Vichentie Petru, Gheorghe Pleș, Iuliu Putici, dr. Nicolau Petrovici, dr. Ioan Robu, Florian Roxin, Axente Secula, Gherasim Sârbu, Simion Stana, dr. Patriciu Țucra, Traian Vătan, Constantin Lazar.

Fiind prezenți 45 deputați înaltul prezidiu declară, că în înțelesul regulamentului Adunarea eparhială e capabilă de a aduce concluze valide.

Nr. 5. La propunerea P. S. Sale Adunarea eparhială cu însuflețire primește a se adresa Majestății Sale Regelui nostru Ferdinand I. următoarea telegramă: „Clerul și poporul credincios din eparhia Aradului cu prilejul adunării eparhiale își aduc cu drag aminte de sacrificiile Majestății Voastre, călăuziți în lucrările lor de pilda pământului roditor, care dă mai mult, decât a primit. *Grigorie episcopul Aradului.*”

Nr. 6. La ordinul prezidial se prezintă actele întrate la sinodul eparhial:

1. Raportul Consiliului eparhial plenar despre activitatea sa pe 1925,

2. Raportul despre noua arondare a protopopiatelor,

3. Raport despre legea de organizare a bisericii ort. române din țară,

4. Regulament de administrare a fondului pentru burse „Sf. Mănăstire H.-Bodrog”.

5. Regulamentul pentru administrarea fondului de burse a episcopului I. I. Pap.

6. Regulament pentru afacerile interne ale tipografiei și librăriei diecezane și fondul de pensiuine al acestora.

7. Raport despre modificarea statutelor fondului de pensiuine al funcționarilor consiliului eparhial.

8. Raport despre modificarea statutelor fondului diecezan preoțesc.

Se predau comisiei organizatoare.

9. Raportul general al Consiliului eparhial secția bisericească despre activitatea sa în a. 1925.

10. Raport despre organizarea învățământului la institutul teologic al eparhiei.

11. Regulamentul pentru promovarea preoților în clasele de calificare.

12. Raportul P. S. Sale pâr. episcop diecezan despre vizitațiunile canonice.

Se predau comisiei bisericești.

13. Raportul general al consiliului eparhial secția culturală despre activitatea sa în 1925.

14. Raportul misionarului eparhial.

Se predau comisiei școlare.

15. Raportul general al consiliului eparhial secția economică despre activitatea sa pe 1925.

16. Raport despre vinderea realităților diecezane din Sânt-Mihaiul român.

17. Bugetul Consistorului pe 1926.

18. Raport despre urcarea convenției episcopicești.

19. Raport despre controlarea administrării averilor bisericești din parohii.

20. Raport despre starea fondurilor și fundațiilor eparhiale.

21. Raport despre cumpărarea unui intravilan pentru fondul „Ioan Mețianu“.

22. Raport despre contopirea fondului gimnazial și cel pentru promovarea culturii religioase în fondul pentru propagandă religioasă.

Se predau comisiei epitropești.

24. Cererea comunei bisericești Mehala pentru permis de colectă în favorul bisericii.

Se predă comisiei petiționare.

25. Actele alegerii de deputați sinodali în cercul Cermeiu și Vinga din Cler și Balinț și Birchiș, mireni.

26. Raportul Consiliului eparhial despre alegerea deputatului dr. I. Jucu în cercul Balinț.

Se predau comisiei verificatoare.

Nr. 7. La cererile întrate pentru concedii se acordă deputatului dr. Teodor Botiș pe 2 zile; dr. Eugen Costina pe întreagă durata sesiunii; dr. Paraschiv Licarețiu pe 2 zile; Ioan Georgescu pe 3 zile; Iuliu Ionescu și dr. Ioan Groza pe întreagă durata sesiunii.

Nr. 8. Mandatul deputatului dr. George Ciupe membru în comisiunea bisericească fiind invalidat,

se întregeste cu deputatul dr. Teodor Babuția.

Nr. 9. Proxima ședință se anunță pe ziua de 3 Maiu a. c. orele 10 a. m., având ca ordine de zi referada comisiei organizatoare și bisericești.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a II-a din 3 Maiu 1926.

Dr. Grigorie Gh. Comșa   **Dimitrie Boariu**
episcop-președinte.   notar.

Vizitația canonică din Arad-Gaiu.

Parohia noastră din Arad-Gaiu a avut în ziua sfinților Constantin și Elena o rară sărbătoare, de înălțare a inimelor și de mângăere sufletească. P. S. Sa Episcopul nostru *Grigorie* a revărsat și asupra credincioșilor noștri de aici din darurile bogate ale sufletului său de apostol însuflețit al Bisericii noastre dreptmăritoare.

Însoțit de părintele arhimandrit *Policarp Morușca*, părintele asesor *Mihaiu Păcățianu*, părintele protopop *Traian Văfianu*, părintele diacon și referent consistorial *Ioan Cioară* și profesorii de teologie *Dr. Nicolae Popovici* și *Caius Turicu*, la intrarea în comună este întâmpinat de un banderiu de călăreți îmbrăcați în haine de sărbătoare și de o delegație a comunei.

În numele comunei îl binevențează șeful antistiei comunale, dl *Cavacevici*, în numele parohiei romano-catolice preotul, iar un băiat îi oferă flori. P. S. Sa le mulțumește între strigătele de urale și apoi intrăm în comuna pavoazată, îmbrăcată în haină de sărbătoare. Ajungând la biserica sârbească suntem întâmpinați de un număr frumos de sârbi, în numele cărora părintele protopop *Uroș Kovincici* exprimă bucuria credincioșilor săi de a putea saluta pe arhierul coreligionarilor în comuna lor. Majoritatea credincioșilor noștri, în frunte cu preotul local pâr. *Nicolae Ionescu*, directorii învățători dnii *Puțici* și *Zab*, așteaptă pe P. S. Sa înaintea bisericii noastre, în care, intrând cu toții se săvârșește un scurt serviciu divin. Pâr. Ionescu tâlmăcește în cuvinte bineșimțite sentimentele de bucurie ale poporului. P. S. Sa rostește apoi o cuvântare înălțătoare, ascultată de popor cu adâncă evlavie. Arată dragostea mare ce o nutrește față de credincioșii săi, dar și durerea ce o simte din cauza că, și în această comună din nemijlocită apropiere s'au găsit câțiva rătăciți, cari au părăsit biserica noastră strămoșească.

Arată că mântuirea sufletească se găsește numai la sânul bisericii noastre, față de care toți trebuie să-și îndeplinească datoriile creștinești. Impresia adâncă făcută s'a putut ceti de pe fețele tuturor.

Dela biserică P. S. Sa însoțit de cei din suită și de poporul întreg a mers la școală. Producțiunile elevilor, declamări de poezii și cântări, au dovedit că generația de mâne este dată în mâni destoinice. Dnii învățători și învățătoare merită toată lauda pentru zelul lor. Părintele profesor *C. Turicu*, rostește apoi conferința sa despre raportul dintre carte și cruce. Cu toate că a fost de o concepțiune înaltă, totuși limbajul și forma, în care a fost alcătuită, a făcut

să fie înțeleasă și ascultată cu plăcere de toată lumea. Părintele arhimandrit *P. Morușca* cu câtevailde bine potrivite completează admirabil ideile dezvoltate în conferința părintelui Turic. Apoi P. S. Sa rostind din nou o înălțătoare cuvântare donează 200 volume de cărți, menite să formeze baza pentru biblioteca parohială și împarte poporului broșuri din „Biblioteca creștinului ortodox”, primite cu mare bucurie de popor.

După gustarea oferită de către dna preoteasă Ionescu. P. S. Sa, împreună cu cei din suită, părăsește comuna, însoțit de uralele poporului.

Puterea credinței.

Impresii dela o excursiune religioasă.

Poporul român, născut, crescut și trăit veacuri de-a rândul cu credința în Dumnezeu, în iubirea de-a prosperului și în nădejdea unui viitor mai bun, secole de-a rândul și-a manifestat caracterul de bun român și de bun creștin.

Obiceiurile, datinele și toate manifestările lui sufletești aveau o țintă, de a voi, a munci, a fi onest, moral și religios și aceasta a fost baza și fundamentul marelui puteri a credinței. Aceste calități și însușiri frumoase sufletești cu care a fost înzestrat acest popor, l'a susținut, întărit și conservat secole de-a rândul până la ajungerea țintei finale deci până la realizarea visurilor de veacuri de a cărui dor ne-a răposat moșii și strămoșii.

Factorul principal de conservare a fost în toate timpurile și este și vechea, nobila și sfânta instituție care de aproape două milenii răspândește focul sacru al iubirii de neam, de patrie și de Dumnezeu. Instituția aceasta puternică și morală este sf. biserică strămoșească, sub scutul căreia sau adăpostit moșii și strămoșii noștri și dacă sub aripile acestei sf. biserici alui Hristos ne-am putut conserva până azi văzându-ne realizat și visul nostru secular, nădăjduim în puterea Dumnezelasca a acestei sf. biserici, că ne va ocroti conform sfintei scripturi până la sfârșitul veacurilor.

Pe lângă sfânta biserică, datinele, obiceiurile credința, portul și limba au fost cele mai puternice mijloace de conservare etnică și dacă poporul român în cursul veacurilor a trecut peste atâtea împilări, asupriri maltratări și perzeuțiuni și totuși n'a putut fi absorbit de asupritorii și stăpânitorii vremelnici, ci a înfruntat și a suferit toate cu îndărătnicie, este a se mulțumi aceasta rezistență exclusiv acestor mijloace de edificare sufletească.

Între datinele și obiceiurile moștenite dela fericiții noștri antecesori este și frumoasa datină de a peregrina la locurile sfinte ca d. e. la sf. monastiri, sf. isvoare, morminte precum și litile obicinuite la zile însemnate.

O datină veche și frumoasă a moștenit poporul nostru dela fericiții moși și strămoșii noștri, o datină care o cultivă și azi cu toată sfintenția, cu toată credința și dragostea și datina aceasta de a peregrina la sf. isvoară o exercită poporul nostru din comunele plasei Șiria, este o datină vrednică de amintit căci în anumite zile sfinte și sărbătorii de peste an peregrinează la sfântul izvor aflător în pădurea hotarului comunei Șiria. Cine din locuitorii comunelor din această

regiune n'a auzit vreodată vorbindu-se despre sf. izvor numit „Feredeul” ?

Feredeul este un izvor situat la poala dealului între comunele Șiria și Covăsinț cu o poziție romantică, și pitorească care-ți face impresia unei poziții climatice cu o priveliște încântătoare, scutit de sgomotul lumii pătimase. Apa ce țîșnește din stâncă este vestită și întrebuintată de credincioși pentru vindecarea boalelor trupesti și sufletești. Credincioșii din comunele învecinate la anumite zile însemnate peregrinează la acest sf. izvor cu sutele, aleargă toți plini de credință cu evlavie și cu smerenie ca odinioară la lacul Vitezda, aduc bolnavi, orbi paralizați și diferiți oameni deșerați cari toți aleargă la acest sf. izvor cu marea nădejde că-și vor redobândi ceia ce aveau mai scump, sănătatea corporală și sufletească. Și nadevăr se povestesc minuni despre acest sf. izvor, pentru că mulți nenorociți prin marea lor credință în Dumnezeu s'au întors la casele lor vindecați de boale învechite, căci după ce bolnavul încearcă toate mijloacele de încercare lumească și văzând că nu isbutește, recurge la ultimul mijloc de vindecare, la marea doftor al sufletelor la Dumnezeu, care prin puterea sa dzeiască a făcut întotdeauna minuni și face și azi credincioșilor prin sf. izvor. Iată deci căci marea credință în Dzeu se adeverește tot mai mult conform sf. scripturi. „Credința ta te-a mântuit mergi în pace.”

Nu este de puțină importanță interesul ce ar trebui să-l manifestăm față de acest sf. izvor, pentru că dovedind noi interesul față de sentimentul religios moral al credincioșilor prin conlucrarea noastră, promovăm direct și în mod neapreciat acel sentiment religios moral întărind în credincioși credința, dragostea și iubirea față de datinele și obiceiurile lui progresând prin aceasta în mod simțitor în acea putere a credinței în care au trăit și au murit fericiții noștri moși și strămoși.

Credincioși din depărtări mari perigrinează zilnic la acest sf. izvor pentru mângăierea și alinarea necazurilor și suferințelor lor. Sunt însă zile anumite peste an, când credincioșii perigrinează cu sutele și aceste sfinte zile sunt: Vinerea sf. patimi, Vineri în sf. luminată, care de altfel e închinată sf. izvor, ziua sf. M. Mucenic Gheorghe, ziua înălțării dlui, ziua sf. Constantin și Elena și Lunea pogorării Duhului sfânt.

Ca fiu al acestei regiuni, doriām să văd și să mă conving, că în adevăr, credincioșii noștri mai țin și azi la aceste sf. datini, mai palpitatea în sufletul lui aceia credință puternică față de Dumnezeu și față de sf. așezăminte ale sf. biserici ?

Și pentru că să-mi pot câștiga aceasta convingere Vineri în săptămâna luminată secondat de mai mulți creștini am recurs la acest sf. izvor și deși timpul era nefavorabil căci o ploaie torențială care a ținut în întreg parcursul atât la mergere cât și la întoarcere și cu toate aceste spre marea mea bucurie am aflat la acest sf. izvor numeroși credincioși cari veniseră din mari depărtări pentru alinarea suferințelor lor trupesti și sufletești. După sfintirea apei și sărutarea sf. cruci rugat fiind de credincioși le-am cetit sf. slujbe, ținzând mângăiere suferințelor. M'am îndepărtat mulțumit sufletește pe lângă promisiunea că în ziua sf. Gheorghe mă voi prezenta din nou la sf. izvor. Promisiunea mi-am îndeplinit-o, căci cu învoirea directorului școlii medii „Iosif Vulcan” din Arad a dlui Victor Babescu care este un mare sprijinitor al sf. așezăminte, am aranjat o frumoasă excursiune școlară

religioasă la care au luat parte peste 70 elevi ai școlii, cu cari am plecat la sf. izvor.

În dimineața sf. Gheorghe favorizați de un timp frumos de primăvară, am pornit cu tramvaiul electric din Arad la ora 5 dimineața. Direcțiunea tramvaiului a avut amabilitatea să acorde elevilor o reducere de 50% punând la dispoziție două vagoane pentru excursioniști. Drumul acesta a fost o recreație pentru elevii orașeni. Ajunși la podgoria Aradului în Covășint am părăsit tramvaiul și pe un timp frumos de primăvară urcau elevii potecutele dealului acoperite cu mirezme de flori, mugurii proaspeți ai arborilor potențau solemnitatea acelei zile sfinte. Răvărsatul zorilor zilei pe lângă razele soarelui ce se iveau printre ramurile arborilor din fundul codrilor făcea impresia zilei sf. învieri, înălțând sufletele și exercitând o influență binefăcătoare asupra tinerelor odrasle. Ajunși la culmea dealului ne-am pogorât la sf. izvor. Am simțit o mare bucurie când am aflat că aici așteptau peste 500 credincioși veniți din diferite părți. Sfințirea apei a decurs în mod solemn, răspunsurile au fost date frumos și înălțător de corul mixt al școlii sub conducerea elevului din cl. IV. Ioan Ban.

Actul acesta sfânt a făcut o impresie adâncă asupra credincioșilor. Credincioșii lacrimau și radiau de fericire văzând asociați și atâta elevi de școală cari aderau la sf. lor datini, în aceia regiune romantică unde se vedeau aproape de Dumnezeu. După terminarea sf. slujbe și sărutarea sf. cruci și stropirea cu aghiazmă, rugat de credincioși le-am țins și de astădată mângăerea sufletească cetind sf. slujbe pentru bolnavii aduși din depărtări mari. Aici s'a manifestat marea putere a credinței căci între bolnavii ce-i prezentară era un om înaintat în vârstă care avea mâna dreaptă paralizată. Incunjurat de credincioșii prezenți și de elevii școlii, la cuvintele „Crezi în Dzeu? Dacă crezi, ia în mână sf. cruce.

Credinciosul parcă nici nu vrea să încerce a-întinde mâna în credința că nu va putea știindu-se neputincios, la insistența mea și după multă efortare a întins mâna, luând sf. cruce, iar după cetirea sf. rugăciuni asupra bolnavilor ridicându-se de jos și-a făcut singur semnul sf. cruci cu acela mână spre marea bucurie a soției sale și a celor prezenți. Iată deci puterea credinței. Dumnezeu face și azi minuni în aceia cari s'apropie cu credință și cred cu tărie și cu tot sufletul în marea putere dumnezeiască. După terminarea sf. slujbe ne-am postat la umbra copacilor unde am luat puțină gustare după care s'au împrăștiat fiecare la ale sale.

De încheiere: Ooare n'ar fi un gest creștinesc, dacă față de acest sf. izvor care e o comoară neprețuită a sufletului creștinesc și românesc, să se ia măsurile necesare ca acest sf. izvor să fie îngrijit după cuvântă pentru că lângă acest sf. izvor se află un singur simbol al creștinătății, o cruce de lemn în stare ruinată și aceasta pe cum spun credincioșii ar fi ridicată de un strein. Să se intervie la factorii cu cădere și să se precizeze pe acui teritor se află? Cui aparține? Și apoi să se lanseze o colectă din care să se ridice o cruce corespunzătoare eventual să se reguleze și canalizeze acest sf. izvor apoi să se construiască un rezervor de apă din josul izvorului care ar forma scaldătoarea bolnavilor, deoarece toți bolnavii se spală la apertura izvorului producându-se adeseori supărări. Aceste le spun în interesul sf. noastre biserici care singură este chemată să

tindă mângăere sufletelor credincioșilor. Realizare acestei chestiuni ardente ar face bun serviciu credincioșilor doritori de cele sfinte și ar promova în mod neapreciat sentimentul religios moral al creștinilor.

N. Btru
prof.

Cuvântul lui Dumnezeu și sufletul oamenilor

de Arhimandritul POLICARP P. MORUȘCA.
(Continuare.)

Sectarii stau împotriva adevărului; oameni stricați la minte, nelămuriți în credință, (II. Tim. C. 3 v. 8) ei fac cu Biblia întocmai așa cum face cămila, când setoasă ajunge la izvor cu apă limpede. Iși vâra adânc botul și o turbură, — zice-se — ca să nu-și vadă în ea chipul ei urât, ca într-o oglindă. Așa și sectarii, turbură înțelesul sfintelor Scripturi, ca să nu-și vadă în oglinda lor chipul lor urât și schilodit de păcatele și fărădelegile, cu cari li-e plin trecutul. Luați pe oricare dintre ei și căutați ce viață a avut. Pe unul li veți găsi, că a fost beutor și suduitor; pe altul, că și-a lăsat soția legiuită și s'a întovărășit cu alta; pe al treilea, că și-a cheltuit averea și sănătatea cu femei ușurate; iarăși pe alții, scăpați de curând ori mai de mult din temniță pentru furt, pentru omor, înșelăciune ori alte fărădelegi, de cari cred că se pot spăla și curăți dacă iasă din sinul Bisericii lui Hristos, fără să facă pocăință adevărată, așa cum o cere această Biserică.

Noi, creștinii drept credincioși, osândim păcatul, osândim păcatele și rătăcirile oamenilor, nu însă și pe păcătoși, nici când ei sunt sectarii, ajunși în primejdie de moarte sufletească, pe urma unor denumiri înșelătoare. Ne doare rătăcirea lor, dar nu-i osândim pentru că „Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului, ci ca să se întoarcă și să fie viu“. Mântuitorul însuși nu s'a ferit de păcătoși și stricați cu firea. A stat de vorbă cu ei, a intrat în casa lor, chiar ocărăți fiind de farisei, a șezut la masă împreună cu vameșii și cu păcătoșii din vremea Sa, ca să-i dobândească. A miluit pe Maria Magdalena cunoscută de „păcătoasă“ în toată cetatea și a făcut din ea mironoșită chiar; a iertat pe Petru, care s'a căit cu amar de lăpădarea sa; a izbăvit pe tâlharul de pe cruce... Dar, mila Lui dumnezeiască s'a revărsat numai asupra acelor, cari s'au căit de păcatele lor, s'au îndreptat și s'au hotărât la o altă viață, urmând apoi fără șovăire și fără sminteală drumul lui Hristos.

Pot spune oare cu conștiința liniștită și Sectarii, și „pocăiții“ din vremile noastre, că și-au schimbat viața cu adevărat și au luat drumul crucii și al mântuirii, ori doară caută să-și ascundă pe mai departe slăbiciunile și păcatele în tovărășia unor „frați“, cari nu le mai cer socoteală prin mărturisire, cum este

rânduiala în biserica drept credincioasă a lui Hristos, cea adevărată?

Să fie oare ei pe calea cea adevărată a mântuirii și să aibă ei oare dreptul de a se lăuda întru Legea Domnului, numai pentru că lapadă botezul lui Hristos și tainele creștinătății, întorcându-se iarăș numai la botezul cu apă?

Da, sectarii, pocăiți, ori bapțiști, s'au întors iarăș la botezul lui Ioan. Pe țărături de râuri și la bălți, se adună cu alai mare, ca și odinioară mulțimea în valea Iordanului. Dar ei uită că după Ioan a venit Cei ce botează cu „Duh sfânt și cu foc“. (Mat. C. 3. v. 11) De puterea Duhului și de focul lui Hristos ei să temăcar acestia singur curățește de păcat. Prin acest botez al lui Hristos omul „se naște din nou, din apă și din Duh“ (Ioan C. 3. v. 5) acesta este „bala nașterii celei de a doua și a învierii Duhului sfânt“, ușa prin care un suflet intră în cetățenia împărăției lui Hristos. Acest botez sfânt unul este și el nu se poate repeți, căci scris este: „Un domn, o credință, un botez“. (Efes. C. 4. v. 5.)

Totuși sectarii se botează din nou, măcar au primit odată botezul în „numele Tatălui și al Fiului și al sf. Duh“, după cum a orânduit Domnul (Mat. C. 28 v. 19) Dar ei se botează după forma botezului lui Ioan, întorcându-se iarăș la formele jidovismului pe care caută să-l reînvieze printre creștini, de dragul Evreilor, cari susțin cu bani grei propaganda sectară. În robirea sufletelor între jidovismul vremilor noastre, este a se căuta explicarea că unii dintre sectarii, „sâmbătații“ prăznuesc Sâmbăta în locul Duminecii creștine; tăgăduesc icoanele, luminile și tămâia cu toate formele cultului și slujbelor creștine, și vor să reînvieze atâtea forme de viață religioasă iudaică, adică după legea veche evreiască. Măcar, Apostolul, par'că anume pentru sectarii de acum scrie: „Iar acum după ce ați cunoscut pe Dumnezeu... cum vă mai întoarceți iarăș la cele slabe și sărace stihii, cărora iarăș de iznoavă voiți a le slugi?“ (Gal. C. 4. V. 9.) Iară într'alt loc sf. Pavel scrie lui Timotei (I. C. 1 V. 3-4) ca să pomenească ca să nu învețe într'alt chip, nici să ia aminte la basme și la numere de neamuri fără sfârșit, care fac întrebări mai vărtos decât iconomia lui Dumnezeu, cea întru credință“. Luând aminte numai la basme jidovești și la poruncile oamenilor, cari se întorc de către adevăr (Tit. C. I. V. 14) neamul acesta, al sectarilor, după cuvântul Domnului dela Isaia prorocul (C. 29 V. 13) „Cu gura sa și cu buzele sale mă cinstește, iar inima lor departe este dela mine; dar înzădar mă cinstește învățând porunci și învățături omenești“.

*

Sectarii nu iau Biblia în întregime, nufac legătură între lucrurile spuse într'un loc și întregite în alt loc, până la deplina lor înțelegere dreaptă. Ci rup din legătura lor firească, de ici și de colea, părți singuratic, pe cari le tâlcuiesc cum vor, ca să se poată

sluji de ele după plac, „vrând a fi învățători de lege' neînțelegând nici celece grăesc, nici pentru celece întăresc“. (Tim. C. 1. v. 7).

Și cum să înțeleagă, dacă ei pornesc razna, și nu vor să cunoască, că sfințele Scripturi au nevoie de o călăuză pentru a putea fi pricepute. Famenul împărătesei Arabilor o mărturisește către Filip, când acesta îl întreabă: Oare înțelegi celece citești? El răspunde: Cum voi putea înțelegi de nu mă va povățui cineva?“ (Fapte c. 8 v. 30-31).

„Cei neînvățați și neîntăriți răstălmăcesc Scripturile spre a lor pierzare“ ne asigură sf. Ap. Petru. Și el ne povățuiește și pe noi să ne păzim, ca nu cumva cu înșelăciunea celor fără de lege fiind târâți, să cădem dela țărta noastră, ci să creștem în harul și cunoștința Domnului nostru Isus Hristos (II C. 3 v. 16 u.). Iară Sf. Pavel adaogă: „Nimeni pe voi să nu vă amăgească voind prin smerenie și slujba îngerilor, la cele ce nu le-a văzut cu mândrie umblând, în deșert umflându-se din mintea trupului său“. (Col. C. 2 v. 18).

Va urma.

Biserica Activă II: Filosofia

de Prof. Caius Turicu.

(Continuare.)

Acest principiu noetic este tocmai contrar realizmului naiv. Se numește în filozofie *idealism*, fiindcă ca existență experimentabilă admite numai conținutul, ideea, obiectului și nu obiectul în sine. După acest principiu nimic nu există afară de conținutul conștiinței noastre. Tot ce este dat de acest conținut se numește *immanent*, iar tot ce există afară de conținutul conștiinței este *transcendent*, extramental. Kant în expresia de *transcedental* cuprinde tot ce există nainte (a priori) ca independent de lucrurile experimentabile. Noi pe acest „lucru în sine“ — cum zice dânsul — nu-l putem cunoaște, putem însă percepe fenomenul ce decurge în legătură cu el; deaceea se și numește acest principiu noetic *fenomenalism*.

Cu fenomenalismul este înrudit așa zisul *pozitivism*, care nu-și bate capul de cauzele finale ale existenței, ci caută numai legile fenomenale date, ca ajutorat de ele să poată domina asupra faptelor. Această direcție a început-o *Auguste Comte* (1798—1857) și l-au urmat într'o măsură oarecare în Anglia *John Stuart Mill*, iar în germania *Erns Laas*.

În timpul mai nou direcția idealistă ia un caracter pur immanent numindu-se chiar *filozofie imanentă*, care nu admite nimic transcendent. Deoarece această concepție susține că fiecare cugetător poate cunoaște conținutul conștiinței sale proprii, a trecut în așa numitul *solipsism* (solus=singur, ipse=însuși) având ca reprezentanți pe germanii neocantiani *Schuppe* (schu-

ppism) *Rehmke, V. Leclair, Schubert-Soldern* etc.

În filozofia modernă actuală în opoziție cu direcțiile idealiste se ivește iarăși realismul, nu însă în forma naivă, ci un realizm care face analiza lucrurilor, pășind mult mai critic. Cea mai desăvârșită formă a acestui realizm critic este așa zisul *realism empiric ideal*, ce ca sistem noetic îl adaptează îndeosebi reprezentanții filozofiei creștine actuale.

El pornește dela fapte pe cari cercetarea noastră le află de absolut certe, ca să servească apoi aceste ca bază unei cunoașteri sigure. Faptele sigure sunt cele ale experienței externe și interne, fiindcă ambele aceste ofer elementele primare ale operațiunii noetice. Experiența internă ne dă nemijlocit cunoașterea stărilor noastre sufletești ca simțire, cugetare, închipuire, sentimente, acte de voință etc., iar experiența externă ne face să cunoaștem aparițiile singuraticale ale lumii din afară de noi. Din aceste două izvoare se alimentează sistemul noetic: realizm empiric ideal. Elementele date de ambele experimentări se prelucră apoi după legile gândirii și se abstractizează înălțându-se la cunoașterea ceartă, adevărată. Prin simțuri ajungem la icoane, reprezentări. Ele vor fi apoi prelucrate prin aparatul intelectual primind caracter general. D. ex. *reprezentarea* mesei din casa familiară, va trece în *noțiune*, eliminând notele accesorii și păstrând numai cele esențiale, se va păstra apoi ca *idee de masă* ca un conținut adevărat a unei cunoașteri sigure. Din legarea și compararea noțiunilor ajungem la judecăți, iar din aceste la concluzii. Noțiunile adevărate legate corect ne duc la judecăți și raționamente sigure. Pe această cale putem cerceta cauzele ultime, finale, ajungând la concluzii și adevăruri incontestabile.

Realismul empiric ideal ne dă astfel deslegările cele mai juste în domeniul criticii cunoașterii.

b) Teoria cunoașterii.

Până când critica cunoașterii cercetează ce este și de ce natură este cunoașterea, până atunci teoria cunoașterii scrutează după originea ei întrebându-se din ce și cum se naște aceasta. Ea are de scop să examineze originea și dezvoltarea cunoașterii omenești stabilind acele procese din cari decurge și evoluiază.

La întrebarea că din ce se naște cunoașterea dela început s'au dat două răspunsuri osebite. Unii cercetători în această materie țin ca izvor de cunoaștere simțurile (senzuri). Părerea aceasta este cunoscută în noetică sub numele de *senzualism* în opoziție cu principiul celeilalte tabere, care susține că cunoașterea se poate naște numai pe cale abstractă, intelectuală ce ca direcție noetică primește numirea de *intelectualism* sau *raționalism*.

Senzualismul este foarte vechiu. Chiar mintea nefilozofătoare din era realizmului naiv a privit ca izvor unic de cunoaștere observația senzuală. Ca doctrină filosofică senzualismul s'a născut mai târziu și

s'a sistematizat apoi în opoziție cur aționalismul. În filozofia clasică îl reprezintă *Protagoras*, iar în filozofia modernă e susținut de *John Locke*. Acela însă care i-a dat cea mai extinsă expresie în filozofie a fost francezul *Condillac* (1715—1780). Ca senzualisti într-o măsură carecarea în timpul nou se pot număra germanii: *Kirchhof* și *Mach*.

Va urma.

INFORMAȚIUNI.

Promovare. Părintele Virgil Nistor, secretar la Consistorul arhidiecezan, iar mai nou asesor la acest consistor, a fost hirotesit de către I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae întru protopop. Felicităm din inimă pe părintele Nistor, care este unul dintre cei mai vrednici și inteligenți, din corpul preoției noastre.

„Unirea” din Blaj jubilează. Baba „Unirea” dela Blaj iar are temperatură, sare, strigă și după cum are obicei batjocorește. Aproape nu are număr în care să nu arunce hulă și ocară asupra bisericii noastre românești. În Nrul 22, publică următoarele: „În sfârșit o altă concluzie, care ne atinge mult mai de aproape, este că aspirațiile juste și drepte ale bisericii noastre (Mihopolie, facultate teologică uniate la București și episcopii la Cluj și Baia-mare. N. R.) a căror realizare integrală o așteptăm dela partidul național (condus de Maniu. N. R) nu sunt contrariate de masa credincioșilor bisericii ortodoxe, ci nu numai de conducătorii mai mult ori mai puțin oficiali ai acestei biserici!!

Întrebăm pe intelectualii, și îndeosebi pe preoții noștri ortodocși eari susțin partidul dlui Maniu, ce zic la aceste lamentații ale cucoanei „Unirea“?

Vila Doboșan din Băile Erculane. Consistorul român din Caransebeș pune la dispoziția publicului, ce caută să și refacă sănătatea la *Băile Erculane*, camerele sale aranjate cu tot confortul din *vila Doboșan*, care este situată lângă băi într-o regiune de toată frumusețea, adresa: administrația „Vila Doboșan” *Băile Erculane*.

† **Zoe Romniceanu**, o aleasă figură a vieții sociale românești, s'a stâns din viață în vârstă de 58 ani. Împreună cu dna Alexandrina Gr. Cantacuzino, Zoe Râmniceanu a fost una din întemeietoarele Societății ort. naționale a femeilor române, a cărei casieră eră. Membră în consiliul comunal din capitală, a lucrat în domeniul cantinelor și coloniilor școlare. Întâia prezidentă a soc. „Furnica”, prezidentă la „Asociația creștină”, la „Solidaritatea”, viceprezidentă în „Consiliul național al femeilor române”, întemeietoare a soc. „Țesătoarea”, frunțașă între conducătoarele mișcării feminine în România, Zoe Râmniceanu și-a închinat întreaga viață binelui obștei al neamului său. A fost înmormântată, în 21 Mai 1926, în București, din capela societății ortodoxe, pentru al cărei progres a luptat. Odihnească în pace!

Dăruiri pentru Capela Internatului Diecezan de fete s'au făcut următoarele donațiuni: 1. *Reun. Fem. Rom. din Arad* 2 sfeșnice de argint. 2. *Dna și Dl Victoria și Virgil Antonescu* un potir de argint. 3. *Dna*

Hortense br. Popp un sfeșnic de argint. 4. *Liceul de fete „Elena Gh. Birta”* o admirabilă *Evangelie*. 5. *Dna pictora Domnica Ispravnic* o candelă de argint. 6. *Dna și Dl Cristina și Cornel Sabău* 6 cărți rituale. 7. *Dna Radu Pascu* acoperitoare pe tetrapod în catifea roșie. 8. *Dna și Dl Lucia și Victor Babescu* un steag din Roma cu icoana Maicii Domnului. 9. *Din colecta elevelor internatului an. șc. 1924/25* s'au făcut ornatele în valoare de 25.000 Lei.

Direcțiunea Internatului ține să mulțumească tuturor nobililor donatori și aduce expresii de vie recunoștință pentru dragostea și care au contribuit la înfăptuirea idealului de-a avea biserică la aceasta instituțiune culturală de seamă. Să dea bunul Dzeu, pilda acesta, credincioși să fie următați și de alte inimi nobile și înțelegătoare pentru cultura și sufletul tinerelor noastre vârstare cari își vor înălța sufletele în acest lăcaș al lui Dumnezeu.

Donație. Credinciosul parohian Lazar Stoia cu soția lui Pauna Handra din comuna Dud, au donat pe spesele lui proprii un clopot mare pentru sfânta noastră biserică, iar prin colectă dela credincioșii de aici s'au procurat un clopot mai mic, cari Vineri în 21 Mai — Constantin și Elena — au fost sfințite și ridicate în turn. Au fost de dorit procurarea clopotelor la sfânta noastră biserică deoarece din timpul războiului neau rămas numai unul, dar acum cu ajutorul lui Dumnezeu și contribuirea credincioșilor avem iar pe toate trel. Aduc și pe aceasta cale mulțumită credincioșilor și îndeosebi lui Lazar Stoia, care pe spesele lui a procurat clopotul mai mare, iar în anii trecuți a mai dăruit sfintei noastre biserică: o evanghelie legată în catifea cu cei 4 evansheliști, un candelabru cu 12 lumini, două sfeșnice mai înaintea altarului, două icoane mari și 6 mai mici, un upostol și o cruce. Doamna notărasa Donawell a dăruit acum o măsură pe prestol. Dzeu să le răsplătească pentru binefecere. Dud, la 22 Mai 1926. *Dionisie Mateș*, paroh ort. român.

Volbură Poiană: „*Fata din Ardeal*”, poem național. (Biblioteca „Semănătorul”, No. 144—145, Arad). Prețul Lei 10.

Poemul național „*Fata din Ardeal*” de Volbură Poiană, e o lucrare de propagandă națională, care poate fi luată cu folos în repertoriile teatrelor sătești.

N. I. Herescu: *Insemnări literare*. (Biblioteca „Semănătorul”, No. 140—140/a Arad). Prețul Lei 10.

Dl N. I. Herescu face parte din falanga tinerilor literați olteni, cari au făcut un harnic și mândru centru literar și cultural din Craiova zilelor noastre. Bogat înzestrat și îndrăzneț, Dl N. I. Herescu, răsare simpatic din rândurile tinerești ale acestor „*Insemnări literare*”, chiar când uneori trece în exagerări.

„*Insemnări literare*” e primul volum al tânărului scriitor oltean, înaintea căruia se deschide un viitor de frumoase biruințe.

Familie distinsă primește doi băieți de școală cu întreagă proviziune dela 1 Septembrie a. c. Adresa la Administrația foii.

Publicațiune de licitație.

În ziua de 20 Iunie a. c. ora 11 a. m. se va ținea licitație publică cu oferte închise în localul școlii primare din Firighaz, jud. Timiș, pentru darea în lucrare a unui gard de cărămidă și fier în lungime de 111 metri la sf. biserică din numita comună.

Licitanții: a) vor avea să depună vadiu de 10%, după suma de Lei 160,950. prețul lucrării prevăzut în deviza de spese;

b) nu vor putea formula nici o pretenziune pentru participarea la licitație;

c) vor dovedi că posedă diplomă de maestru, ori, că are autorizația de a întreprinde asemenea lucrări.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da lucrarea în întreprindere aceluia maestru (întreprinzător) care va oferi mai multă garanță morală și materială, fără considerare la rezultatul licitației. Planul și deviza de spese aprobate de Ven. Consistor prin No. 938/926 precum și condițiunile, se pot vedea la oficiul parohial ori ce zi.

Firighaz, la 1 Iunie 1926.

Comitetul parohial.

Publicațiune de licitație.

În ziua de 6 Iunie a. c. ora 11 a. m. se va ținea licitație cu oferte închise în localul școlii din *Fiscut* pentru darea în întreprindere a reparării și renovării sfetei biserici ort. rom.

Ofertele cari nu sunt în regulă și sunt sosite chiar prin poștă mai târziu nu vor fi luate în considerare.

Ofertantul trebuie să fie cetățean român și să aibe îndreptățirea de a executa asemenea lucrări în conformitate cu legea industrială.

La oferte se va anexa un vadiu de 10% în numărul ori hârtii de valoare recunoscute de stat, după suma de 650.000 Lei, suma totală a întreprinderii.

Planul devizul de spese și condițiile se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a încredința lucrarea aceluia întreprinzător care-i oferă mai multă garanță morală și materială.

Licitanții nu pot pretinde nici un fel de spese pentru participare la licitație.

Fiscut, la Maiu 1926.

Comitetul parohial.

Publicațiune de licitație.

Comuna bisericească ort. rom. din Sacoșul-turcesc va ținea Duminecă în 20 Iunie a. e. ora 3 d. m. licitațiune publică pentru zidirea sf. biserici.

Reflectanții vor depune 10% vadiu.

Condițiunile, planul și devizul se pot vedea zilnic la oficiul parohial Sacoșul-turcesc.

Oficiul parohial.

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Prefectura Județului.**